

VOXTRA AS
Postboks 462 Sentum
0105 OSLO

VÅR REFERANSE
22/10319

DERES REFERANSE

DATO
26.06.2023

Tilsynsrapport og vedtak om overtredelsesgebyr

1. Innledning og bakgrunn

Finanstilsynet har gjennomført et tematisyn hos utvalgte forvaltere av alternative investeringsfond, herunder Voxtra AS, org. nr. 897 420 082 (Foretaket). Tema for tilsynet var foretakenes tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering, jf lov om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering (hvv). Tematisynet ble varslet via Altinn den 19. september 2022.

Foretaket er registrert som AIF-forvalter etter AIF-loven § 1-4 annet ledd. Registrerte AIF-forvaltere er etter AIF-loven § 1-4 unntatt store deler av AIF-lovens krav, men hvitvaskingsregelverket gjelder fullt ut, jf. hvv. § 4 første ledd bokstav n.

Foretakene som ble valgt ut til å delta i tematisynet ble bedt om å sende inn foretakets virksomhetsinnrettede risikovurdering (jf. hvv. § 7), foretakets rutiner (hvv. § 8), en oversikt over foretakenes kunder, og opplysning om hvem som var utpekt som hvitvaskingsansvarlig (hvv. § 8 (5)). Videre ble foretakene bedt om å redegjøre for foretakenes opplæring av ansatte (hvv. § 36), foretakenes løpende oppfølging av kunder (hvv. § 9) og eventuell bruk av tredjeparter i forbindelse med tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering, jf. hvv. § 22-23.

Det er gjennom tilsynet avdekket grunnleggende mangler i etterlevelsen av kravene. Manglene hos Foretaket anses omfattende og grovere enn manglene avdekket hos foretak som ikke er varslet om overtredelsesgebyr. Manglene danner grunnlag for overtredelsesgebyr etter hvitvaskingsloven § 49.

Finanstilsynet ilegger i samsvar med forhåndsvarsel datert 3. februar 2023 Foretaket et overtredelsesgebyr på 50 000 kroner.

2. Mangelfull etterlevelse av kravet til virksomhetsinnrettet risikovurdering

2.1. Rettslig utgangspunkt

Rapporteringspliktige, herunder registrerte AIF-forvaltere, må identifisere og forstå risikoen for hvitvasking og terrorfinansiering foretaket er eksponert for. Alle rapporteringspliktige skal ha en risikovurdering, jf. hvitvaskingsloven § 7. Gjennom risikovurderingen skal den rapporteringspliktige identifisere og vurdere risikoen for hvitvasking og terrorfinansiering knyttet til egen virksomhet. Risikovurderingen skal danne utgangspunktet for den rapporteringspliktiges utarbeidelse av rutiner, samt gjennomføringen av det øvrige arbeidet på hvitvaskingsområdet.

Risikovurderingen skal omfatte foretakets egen virksomhet, produkter, tjenester og kundeforhold, type kunder, kundegrupper og geografiske forhold. Også terrorfinansieringsrisikoen skal vurderes, selv om risikoen anses lav. Sentrale elementer i risikovurderingen vil være erfaringene den rapporteringspliktige gjør seg gjennom virksomheten, herunder kunnskap om egne kunder, og fra undersøkelser og rapportering om mistenkelige forhold.

Risikovurderingen må oppdateres jevnlig for å kunne være et praktisk verktøy for rapporteringspliktige. En fornyet vurdering bør gjøres minimum årlig eller hyppigere ved behov. Relevante momenter vil være ny kunnskap om metoder og trender for hvitvasking og terrorfinansiering, enten basert på oppdaterte erfaringer fra den rapporteringspliktige selv, eller fra eksterne kilder. Videre skal rapporteringspliktige særskilt vurdere risikoen for hvitvasking og terrorfinansiering før nye produkter og tjenester tilbys, og før ny teknologi tas i bruk, jf. hvitvaskingsloven § 7 tredje ledd.

Det må fremgå av risikovurderingen at foretaket har vurdert både eksterne trusler mot virksomheten og interne forhold (sårbarheter ved virksomheten) som påvirker risikoen for at foretaket kan bli brukt som ledd i hvitvasking eller terrorfinansiering. Fordi de eksterne og interne forholdene er bestemmende for foretakets risiko for å bli brukt som ledd i hvitvasking og terrorfinansiering, må risikovurderingen inneholde en samlet vurdering av hvordan eksterne og interne forhold påvirker hverandre (risikoen). Selv om foretaket kjenner sine kunder godt, og foretaket av den grunn vurderer risikoen for hvitvasking og terrorfinansiering som lav, plikter foretaket å foreta en virksomhetsinnrettet risikovurdering og dokumentere disse vurderingene.

Finanstilsynet forventer at alle rapporteringspliktige ved utarbeidelsen av risikovurderingen baserer seg på interne og eksterne kilder, og av eksterne kilder forventes det at rapporteringspliktige som et minimum benytter gjeldende "Nasjonal risikovurdering om hvitvasking og terrorfinansiering" fra Politidirektoratet og Politiets sikkerhetstjeneste (PST), samt Finanstilsynets risikovurdering.

2.2. Finanstilsynets foreløpige observasjoner og vurderinger

Finanstilsynet la til grunn at Foretaket hadde utarbeidet en kort risikovurdering datert 4. desember 2020. Det var ikke lagt ved en versjonslogg. Basert på dette la Finanstilsynet foreløpig til grunn at dette var første - og eneste – versjon av risikovurderingen. Finanstilsynet var kritisk til at Foretaket ikke synes å ha hatt noen risikovurdering før desember 2020. Finanstilsynet var også kritisk til at Foretaket ikke synes å ha noe system for revisjon av risikovurderingen. Finanstilsynet viste til kravet om at risikovurderingen må oppdateres jevnlig – og minst årlig – slik at den kan være et praktisk verktøy for Foretaket.

Risikovurderingen fremstod som svært summarisk, og etter Finanstilsynets foreløpige vurdering tilfredsstilte risikovurderingen ikke de minimumskrav som settes til en slik vurdering. Risikovurderingen hadde ett avsnitt om overordnet struktur, ett avsnitt om Foretakets investorer og ett avsnitt om administrative forhold. Risikoen for hvitvasking og terrorfinansiering ble beskrevet som "svært begrenset på bakgrunn av virksomhetens struktur, forhold til investorene og transaksjonsvolum knyttet til kapitalflyt", videre fremgikk det at det samlet sett er Foretakets vurdering at "virksomheten er godt organisert, med god transparenss og oversikt".

Det var i veldig liten grad dokumentert noen nærmere vurdering av de eksterne trusler og interne forhold som er bestemmende for Foretakets risiko, og det var ikke dokumentert en samlet vurdering

av hvordan de eksterne og interne forhold påvirker hverandre. Det var heller ikke uttalt noe om Foretakets tiltak og eventuelle svakheter ved disse, eller om hva som kan være en eventuell restrisiko og hvordan denne skal håndteres.

Finanstilsynet kunne ikke se at Foretaket ved utarbeidelsen av risikovurderingen hadde basert seg på eksterne kilder, slik det er forventet, herunder som et minimum at det benytter gjeldende "Nasjonal risikovurdering om hvitvasking og terrorfinansiering" fra Politidirektoratet og Politiets sikkerhetstjeneste (PST), samt Finanstilsynets risikovurdering.

Finanstilsynets foreløpige vurdering var at Foretaket ikke kunne dokumentere en tilfredsstillende virksomhetsinnrettet risikovurdering, og at dette var en alvorlig og vedvarende mangel.

2.3. Foretakets tilsva

Foretaket anfører at Foretakets risikovurdering er i samsvar med kravene i hvitvaskingsloven. Foretaket har ved utarbeidelsen av risikovurderingen tatt utgangspunkt i at risikovurderingen skal være tilpasset Foretaket for at den skal være et praktisk verktøy nettopp for Foretaket. Foretaket anfører at det er Foretakets egen virksomhet som skal vurderes, og at det er egne erfaringer og kunnskap om egne kunder som skal ligge til grunn for de tiltak som besluttes.

Foretaket viser til at risikovurderingen er basert på Foretakets virksomhet, som består i forvaltningen av ett fond. Fondet ble opprettet før ikrafttredelsen av AIF-loven og markedsføres ikke. [REDACTED]

[REDACTED]. Foretaket anfører videre at det aldri har mistenkt hvitvasking eller terrorfinansiering. Foretaket opplyser at det er 17 investorer i fondet, og at samtlige investorer er godt kjente av Foretaket.

Foretaket anfører at risikovurderingen inneholder de forhold som er relevante for Foretakets begrensede virksomhet.

Foretaket opplyser at det tar Finanstilsynets syn til etterretning og at det vil oppdatere risikovurderingen i tråd med den foreløpige tilsynsrapporten.

2.4. Finanstilsynets konklusjon

Finanstilsynet er enig med Foretaket i at risikovurderingen skal gjennomføres med grunnlag i Foretakets virksomhet. Dette utgangspunktet lå også til grunn for vurderingene i den foreløpige tilsynsrapporten. Risikovurderingen må uansett oppfylle visse minimumskrav, og Foretakets risikovurdering oppfyller etter Finanstilsynets vurdering ikke disse minimumskravene. Finanstilsynet kan ikke se at Foretakets anførsler knyttet til antall investorer i fondet, eller at Foretaket aldri har mistenkt hvitvasking eller terrorfinansiering har avgjørende betydning. En konklusjon om lav risiko må baseres på og dokumenteres av en risikovurdering i samsvar med hvitvaskingsloven § 7. Finanstilsynet viser for øvrig til de foreløpige observasjonene og konklusjonene som angitt i punkt 2.2 over.

Foretaket har ikke kommentert Finanstilsynets uttalelser om manglende virksomhetsinnrettet risikovurdering før 4. desember 2020, og Finanstilsynet legger dermed til grunn at Foretaket før dette tidspunktet ikke hadde utarbeidet risikovurdering.

Basert på ovenstående konkluderer Finanstilsynet med at Foretaket har overtrådt hvitvaskingsloven § 7. Overtredelsen regnes som alvorlig og vedvarende.

Finanstilsynet tar til etterretning at Foretaket vil oppdatere risikovurderingen.

3. Mangelfulle rutiner

3.1. Rettslig utgangspunkt

Foretaket plikter å ha oppdaterte rutiner for å sikre at virksomheten håndterer identifisert risiko og oppfyller plikter etter bestemmelser gitt i, eller i medhold av hvitvaskingsloven, jf. hvvl. § 8. Dette innebærer at det blant annet må utarbeides rutiner for risikoklassifisering av kunder, gjennomføring av løpende kundetiltak, bruk av støtteverktøy, rutiner om undersøkelse og rapportering av mistenkelige forhold mv. Rutinene skal være operasjonelle, og beskrive hvordan foretaket i praksis skal etterleve hvitvaskingsregelverket. De skriftlige rutinene må dekke både plikter som skal sikre at foretaket har forsvarlig styring og kontroll med antihvitvaskingsarbeidet, og plikter som skal ivaretas av de ansatte i det daglige arbeidet. Rutinene må blant annet beskrive hvordan foretaket skal etterleve hvitvaskingsregelverket, herunder angi hva som skal gjøres, hvordan og når dette skal gjøres og hvilke vurderinger som skal ligge til grunn.

For at rutinene skal virke etter sin hensikt, må de være tilpasset virksomhetens art og omfang, hvilket betyr at det må være en klar sammenheng mellom den virksomhetsinnrettede risikovurderingen og rutinene. Dette innebærer at rutinene blant annet skal beskrive arbeidsprosesser som har til formål å redusere risiko som er identifisert i foretakets risikovurdering. Foretaket kan ta utgangspunkt i standardiserte rutineverk, men disse må tilpasses den konkrete virksomheten for å sikre at rutinene er risikobaserte for den enkelte virksomhet, og tilpasset dennes produkter, kunder mv.

Rutinene skal holdes oppdatert. Behovet for oppdatering avhenger av virksomhetens type og omfang. Det vil generelt være nødvendig å revidere rutinene når risikovurderingen er revidert, og ellers ved nye regulatoriske krav, ved utvikling av nye produkter, eller ved andre endringer i risikobildet eller i virksomheten. I alle tilfeller forventes det at det gjøres en vurdering av om det er behov for justeringer i rutineverket minimum årlig.

Tilpassede rutiner er en forutsetning for at de ansatte skal kunne gjennomføre tilstrekkelige vurderinger og iverksette nødvendige tiltak. Det vil ikke være tilstrekkelig at rutinene bare gjengir de overordnede plikter og forventninger som følger direkte av lov og rundskriv. Rutinene skal være fastsatt på øverste nivå hos den rapporteringspliktige, og det skal utpekes en person i ledelsen som skal ha et særskilt ansvar for å følge opp rutinene. Mer detaljerte rutiner som beskriver hvordan pliktene skal utføres (operative rutiner) kan fremgå av egne dokumenter eller systemer, for eksempel i form av sjekklister. De operative rutinene kan fastsettes på et lavere nivå i foretaket, men må ha en klar forankring i den overordnede rutinen.

3.2. Finanstilsynets foreløpige observasjoner og vurderinger

Foretaket oversendte "Instruks for legitimasjonskontroll og tiltak mot hvitvasking" datert 16. desember 2020. Det var ikke lagt ved en versjonslogg, og basert på dette la Finanstilsynet foreløpig til grunn at dette er første - og eneste – versjon av instruksjonen. Finanstilsynet la derfor til grunn at rutinene ikke var oppdatert i samsvar med lovens krav.

Instruksen beskrev blant annet hvilke tiltak Foretaket skal gjøre for å identifisere egne kunder, gjenkjenne mistenkelige transaksjoner, samt i hvilke tilfeller Foretaket skal gjennomføre forsterkede kontrolltiltak, herunder i forbindelse med politiske eksponerte personer ("PEP'er"). Instruksen fremstod som svært generisk, og som et standardisert rutineverk som kun i liten grad var tilpasset virksomheten. Instruksene viste innledningsvis (i punkt 1.1) til at Foretakets styre har "foretatt en virksomhetsinnrettet risikovurdering, der risikoen for hvitvasking og terrorfinansiering i selskapet er identifisert og vurdert". Utover denne henvisningen var det vanskelig å se spor av at rutinene var knyttet til Foretakets risikovurdering, slik et foretaks rutiner skal være for å virke etter sin hensikt. Dette ble ansett for å være en grunnleggende mangel ved instruksene/rutinene og medførte at medarbeidere ikke ble satt i stand til å identifisere, vurdere og behandle risiko for hvitvasking og terrorfinansiering, og etterlevelse av loven ble dermed vanskeliggjort.

Basert på den mottatte instruksene og Foretakets mangelfulle oppfyllelse av kravet til en virksomhetsinnrettet risikovurdering, som rutineverket skal basere seg på, la Finanstilsynet foreløpig til grunn at Foretaket per 20. september 2022 hadde mangelfulle rutiner. Rutinene ble ansett som lite egnet for at Foretaket og ansatte skulle kunne gjennomføre nødvendige tiltak for å sikre at virksomhetens håndtering av identifisert risiko og oppfylte plikter etter bestemmelser gitt i, eller i medhold av, hvitvaskingsloven § 8. Finanstilsynets foreløpige vurdering var at dette er en vedvarende mangel.

3.3. Foretakets tilsvare

Foretaket anfører i tilsvaret at Foretakets rutine inneholder det daglig leder trenger for å gjennomføre nødvendige tiltak når det rent faktisk er krav om det. Foretaket opplyser at det tar Finanstilsynets syn til etterretning og vil straks gjøre en gjennomgang av rutinene med sikte på å oppdatere den og gjøre den fullt ut tilpasset foretaket.

3.4. Finanstilsynets konklusjon

Finanstilsynet kan ikke se at Foretakets tilsvare gir grunnlag for en endret vurdering av manglende, og etter hvert mangelfulle virksomhetsinnrettede rutiner. Foretaket bestrider ikke at Foretaket før 16. desember 2020 ikke hadde utarbeidet rutiner i samsvar med kravene i hvitvaskingsloven. Foretaket har dermed overtrådt hvitvaskingsloven § 8, og overtredelsen fremstår som vedvarende.

Finanstilsynet tar til etterretning at Foretaket vil oppdatere rutinene.

4. Foretakets løpende oppfølging av kunder og tilhørende tiltak

4.1. Rettslig utgangspunkt

Rapporteringspliktige skal gjennomføre løpende oppfølging av kundeforhold etter hvvl. § 24, på grunnlag av en vurdering av risikoen for hvitvasking og terrorfinansiering.

Rapporteringspliktige skal oppdatere kundeopplysninger og annen relevant dokumentasjon, samt overvåke kundeferd, herunder transaksjonsmønster. Plikten omfatter også screening mot FNs og EUs sanksjonslister.

Den rapporteringspliktige skal løpende følge med på kundenes aktivitet og påse at den kjenner kunden tilstrekkelig til å gjennomføre nødvendige kundetiltak og vurderinger for å kunne håndtere risikoen som den enkelte kunde innebærer. Formålet med oppfølgingen er å påse at kundeinformasjonen er oppdatert og å oppdage avvikende eller endret atferd fra kunden.

Hvor hyppig det er behov for å gjennomføre periodisk løpende oppfølging vil bero på kundens risikoklassifisering og kundens atferd. Normalt vil det være tilstrekkelig å oppdatere informasjon og dokumentasjon ved endrede forhold, i tillegg til etter faste intervaller.

Felles for periodisk og hendelsesbasert løpende oppfølging er at den blant annet skal omfatte og overvåke at transaksjoner som utføres i kundeforholdet, er i samsvar med innhentede opplysninger om kunden, kundens virksomhet og risikoprofil, midlenes opprinnelse og kundeforholdets formål og tilsiktede art. Kundetiltakene i den løpende oppfølgingen skal på samme måte som ellers, være risikobasert og tilpasset den aktuelle risikoen.

Avvik fra forventet kundeatferd kan i visse tilfeller både være en indikator på hvitvasking og terrorfinansiering som utløser undersøkelses- og/eller rapporteringsplikt, og som utløser krav til løpende kundetiltak.

4.2. Finanstilsynets foreløpige observasjoner og vurderinger

Finanstilsynet la til grunn at Foretaket etter Foretakets "Instruks for legitimasjonskontroll og tiltak mot hvitvasking" punkt 10 jevnlig skal gjennomføre kundekontroll. Hvilke kundetiltak som skal gjennomføres, og med hvilket intervall, berodde på en risikovurdering. Foretaket opplyste at det ble gjennomført kontroll av samtlige investorer i fondet vinteren 2022, inkludert en særskilt undersøkelse av PEP-rapportering, at det ikke hadde noen kunder med manglende eller mangelfulle tiltak, og at det vil gjennomføres ny kundekontroll/investorkontroll før tilbakebetaling til kunden.

Finanstilsynet understreket at hver enkelt kundes kundeprofil må holdes oppdatert etter faste intervaller og ved endrede forhold, slik at endringer i kundens risikoprofil fanges opp, og at rapporteringspliktige skulle kunne påvise at omfanget av utførte tiltak var tilpasset den aktuelle risikoen.

Basert på det ovenstående var det Finanstilsynets foreløpige vurdering at Foretaket ikke oppfylte kravet i hvvl. § 24 til løpende oppfølging av kunder.

4.3. Foretakets tilsvarende

Foretaket opplyser at det kun er 17 investorer i fondet forvaltet av Foretaket, og at alle utenom én har norske reelle rettighetshavere. [REDACTED] fondet. [REDACTED]

[REDACTED] Øvrige investorer er også godt kjent av Foretaket. Foretaket anfører at investorstrukturen er begrenset, oversiktlig og transparent, i tillegg til å være uendret siden fondets etablering. Foretaket anfører videre at kjennskapet til og kontakten med investorene har vært og er stabil, god og tett. Det har vært løpende dialog med alle investorene/deres representanter blant annet via halvårlig status-rapportering.

Foretaket anfører videre at det har en tett og god oppfølging av/ kontakt med investorene i fondet, og Foretaket er derfor ikke enig i at det ikke har gjennomført løpende oppfølging av investorene.

Foretaket opplyser at det vil gjennomføre full gjennomgang av alle investorene før midler utbetales og fondet avvikles i 2023.

4.4. Finanstilsynets konklusjon

Finanstilsynet kan ikke se at Foretakets anførsler gir nevneverdig grunnlag for en endret vurdering. Foretakets beskrivelse av kontakten med kundene bærer preg av at det ikke er gjennomført særskilte tiltak for å sikre etterlevelse av hvitvaskingslovens krav til kundetiltak. Kundetiltakene utgjør mer ordinær kundepleie hvor formålet fremstår som et annet enn å sikre etterlevelse av hvitvaskingsloven.

Foretaket har dermed overtrådt hvitvaskingsloven § 24.

5. Opplæring av Foretakets ansatte

5.1. Rettslig utgangspunkt

Det følger av hvvl. § 36 at rapporteringspliktige skal sikre at ansatte og andre som utfører oppdrag for Foretaket, gis opplæring slik at de er kjent med virksomhetens forpliktelser etter hvitvaskingsloven og i stand til å gjenkjenne forhold som kan indikere hvitvasking og terrorfinansiering. Opplæringen skal gis jevnlig slik at kunnskapen vedlikeholdes og oppdateres.

Finanstilsynet har i sin veileder til hvitvaskingsloven (rundskriv 4/2022) uttalt at hva som er tilstrekkelig vil avhenge av flere forhold, herunder produkter og tjenester som tilbys og størrelse på foretaket og risikoksporing. Opplæringen må tilpasses den enkelte ansattes ansvar, oppgaver og rolle. Finanstilsynet anser det nødvendig at nyansatte får tilstrekkelig innføring ved oppstart av arbeidsforholdet. Hvilken oppdatering som er nødvendig utover dette vil bero på rettsutvikling, nye interne rutiner, nytt risikobilde mv. Oppdateringen bør uansett skje med jevne mellomrom for å sikre vedlikehold av kunnskapen. Foretaket skal kunne dokumentere etterlevelse av opplæringsforpliktelsene. Etter Finanstilsynets syn innebærer dette at Foretaket bør ha en opplæringsplan e.l., og at de kan dokumentere innhold og gjennomføring.

5.2. Finanstilsynets observasjoner og foreløpige vurderinger

Basert på mottatte opplysninger fra Foretaket syntes det ikke i 2021 eller 2022 å ha funnet sted noen opplæring av ansatte innenfor antihvitvaskingsarbeid, eller arbeid som forebygger terrorfinansiering. Dette til tross for at det etter Foretakets rutiner skal gjennomføres opplæringsprogrammer i antihvitvaskingsarbeid for ansatte, og at dette skal gjentas etter behov for å tilfredsstille det til enhver tid gjeldende regelverk.

Foretaket opplyste at den ansatte har hatt tilgang til en opplæringsbank, (Sector-gruppens opplæringsprogram) der AML-opplæring inngår. Til dette bemerket Finanstilsynet at ansvaret for AML-opplæring ikke kan overlates til den enkelte ansatte, og at opplæringen skal være tilpasset den enkelte medarbeiders rolle og arbeidsoppgaver. Også styret må gjennomføre opplæring.

Basert på ovenstående var det Finanstilsynets foreløpige vurdering at Foretaket ikke oppfylte kravet i hvvl. § 36 om opplæring.

5.3. Foretakets tilsvare

Foretaket opplyser at det bare er én ansatt i Foretaket og at det praktisk sett er gjennomført opplæring ved at den ansatte har søkt informasjon og benyttet eksternt kompetanse som diskusjonspartnere for å tilegne seg adekvat kompetanse.

Foretaket vil etablere et formelt opplæringsopplegg gjennom Foretakets advokatforbindelse. Første opplæring vil skje første halvår 2023.

5.4. Finanstilsynets konklusjon

Finanstilsynet kan ikke se at Foretakets tilsvaer gir grunnlag for en endret vurdering. Foretaket har etter Finanstilsynets syn overtraadt hvitvaskingsloven § 36.

Finanstilsynet tar til etterretning at Foretaket vil etablere et opplæringsopplegg i samarbeid med Foretakets advokatforbindelse.

6. Foretakets bruk av tredjeparter i forbindelse med tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering

6.1. Rettslig utgangspunkt

Rapporteringspliktige kan iht. hvvl. § 22 etter skriftlig avtale legge til grunn enkelte kundetiltak utført av nærmere angitte foretakstyper som tredjepart. Hvilke kundetiltak dette gjelder er spesifisert i hvvl. §§ 12-14. Adgangen til å legge til grunn kundetiltak utført av en tredjepart fritar ikke den rapporteringspliktige fra sin plikt til å registrere og lagre opplysninger og dokumenter jf. hvvl. § 30, eller fra sitt ansvar for at kundetiltakene gjennomføres i samsvar med hvvl. Foretaket må videre selv utføre risikoklassifisering og eventuelt innhente ytterligere informasjon i tilfeller der det er krav om forsterkede kundetiltak. Rapporteringspliktige skal umiddelbart innhente opplysninger tredjeparten har innhentet i samsvar med §§ 12 til 14, og i avtalen forsikre seg om at tredjeparten uten opphold utleverer opplysninger og kopier av dokumenter benyttet for å identifisere og bekrefte kundens, reelle rettighetshaveres og andres identitet.

6.2. Finanstilsynets foreløpige observasjoner og vurderinger

Foretaket opplyste at det ikke benyttes tredjeparter. Samtidig fremkom det at Foretaket har et samarbeid med Sector Fund Services AS for blant annet inn- og utbetalinger. Foretaket ble bedt om å redegjøre for om avtalen med Sector Fund Services AS kunne innebære at Foretaket legger til grunn enkelte kundetiltak utført av tredjepart (jf. hvvl. § 22), eventuelt at kundetiltak er utkontraktert jf. hvvl. § 23. Dersom det forelå en avtale med Sector Fund Services AS, ble Foretaket bedt om å oversende denne.

6.3. Foretakets tilsvaer

Foretaket opplyser at Foretaket ikke benytter tredjeparter til å gjennomføre kundetiltak etter hvitvaskingsloven. Foretaket opplyser at samtlige kundetiltak utføres av Foretaket selv og at avtalen med Sector Fund services AS ikke innebærer utkontraktering av Foretakets oppgaver under hvitvaskingsloven.

6.4. Finanstilsynets konklusjon

Finanstilsynet tar Foretakets redegjørelse til etterretning.

7. Ileggelse av overtredelsesgebyr

Overtredelsesgebyr kan ilegges for brudd på en rekke plikter etter hvitvaskingsregelverket, herunder bestemmelsene knyttet til risikovurderinger, rutiner, løpende oppfølging av kundeforhold og opplæring av ansatte. Hvilke overtredelser overtredelsesgebyret skal beregnes for følger av hvitvaskingsloven § 49 (1). Bestemmelsen lyder:

Dersom rapporteringspliktige eller noen som har handlet på vegne av et rapporteringspliktig foretak, har overtrådt §§ 6 til 8, kapittel 4, §§ 25, 26, 27, 28, 30, 35, 36, 39, 42, forskrift gitt i medhold av disse bestemmelsene eller forskrift gitt i medhold av § 52, kan tilsynsmyndigheten ilegge den rapporteringspliktige overtredelsesgebyr. Overtredelsesgebyr kan ilegges rapporteringspliktige foretak selv om ingen enkeltperson har utvist skyld. [...]

[...]

Hvordan overtredelsesgebyret skal beregnes følger av hvitvaskingsloven §§ 49 og 50. Paragraf 50 lyder:

§ 50. Vurderingsmomenter for forbud mot å ha ledelsesfunksjon og vedtak om overtredelsesgebyr

Ved vurderingen av om det skal [...] ilegges overtredelsesgebyr etter § 49, skal det blant annet tas hensyn til

- a) overtredelsens grovhet og varighet*
- b) overtrederens grad av skyld*
- c) overtrederens økonomiske evne*
- d) den rapporteringspliktiges risikovurderinger etter § 7 og rutiner etter § 8*
- e) fordeler som er oppnådd eller kunne ha vært oppnådd ved overtredelsen*
- f) om tredjeparter er påført tap*
- g) graden av samarbeid med myndighetene*
- h) eventuelle tidligere overtredelser av hvitvaskingsloven eller forskrifter med hjemmel i loven*

De samme momentene skal hensyntas ved utmålingen av overtredelsesgebyr.

På bakgrunn av rettspraksis legger Finanstilsynet til grunn at det ved ileggelse av overtredelsesgebyr overfor foretak stilles krav om at den eller de som har opptrådt på vegne av foretaket, har utvist alminnelig uaktsomhet. Skyldkravet kan oppfylles ved anonyme og kumulative feil.

Vedtak om ileggelse av overtredelsesgebyr vil bygge på en helhetsvurdering. Vurderingen vil inkludere konkrete vurderinger av relevante momenter i hvitvaskingsloven § 50. Listen over vurderingsmomenter er ikke uttømmende og angir ikke hvilken vekt de ulike momentene skal ha i den konkrete helhetsvurderingen.

7.1. Finanstilsynets foreløpige vurderinger

Et velfungerende regime for å avdekke og forebygge hvitvasking og terrorfinansiering, forutsetter god etterlevelse fra rapporteringspliktiges side. Det er viktig for tilliten til hvitvaskingsregelverket og de rapporteringspliktige som skal gjennomføre det, at brudd på regelverket oppdages og sanksjoneres. Bruk av overtredelsesgebyr vil også ha en viktig allmennpreventiv virkning ved at manglende innrettelse etter regelverket gis økonomiske konsekvenser som innebærer at foretakene ikke oppnår økonomiske fordeler på lovovertredsene.

Finanstilsynet la til grunn at tematisynet avdekket grunnleggende mangler ved Foretakets etterlevelse av sentrale forpliktelser i hvitvaskingsloven. Det vises til omtalen ovenfor. Finanstilsynet påpekte at Foretaket har ikke hatt en tilfredsstillende virksomhetsinnrettet

risikovurdering i tråd med hvitvaskingsloven § 7. Som en konsekvens av dette var det heller ikke utarbeidet tilstrekkelig virksomhetstilpassede rutiner i tråd med hvitvaskingsloven § 8. Foretakets løpende oppfølging av kunder for å avdekke hvitvasking og terrorfinansiering, i fondets løpetid, hadde også vært mangelfullt utført. Videre syntes Foretaket ikke å ha ivaretatt kravet om å gi opplæring til ansatte innen anti-hvitvasking og –terrorfinansiering, jf. hvvl. § 36 på en tilfredsstillende måte.

Når det gjelder overtredelsenes grovhet, la Finanstilsynet til grunn at det skulle ses hen til overtredelsens karakter. Bestemmelsene om at foretakene må ha tilfredsstillende virksomhetstilpassede risikovurderinger og rutiner er helt grunnleggende for å etterleve hensynet bak hvitvaskingsregelverket om å forebygge og avdekke hvitvasking og terrorfinansiering. Det ble ansett som særlig alvorlig med overtredelser av bestemmelsene om risikovurdering og arbeidsrutiner, eller større svakheter i etterlevelsen av disse bestemmelsene.

Det at Foretaket ble ansett for å ha forsømt sentrale forpliktelser anses både samlet og isolert sett som alvorlige og grove overtredelser. At Foretakets løpende oppfølging av kunder i fondets løpetid ble ansett som å ha vært mangelfull, og at kravet om opplæring til ansatte innen anti-hvitvasking og -terrorfinansieringsarbeid ikke var tilfredsstillende utført, øker grovheten ytterligere. Ved brudd på disse sentrale forpliktelsene i hvitvaskingsloven, ble Foretaket ansett for å ha et mangelfullt grunnlag for å hindre hvitvasking og terrorfinansiering. På denne bakgrunn anså Finanstilsynet Foretakets overtredelser til å være grove.

Når det gjaldt grad av skyld, bemerket Finanstilsynet at offentligrettslige krav og forventninger til en forvalter av alternative investeringsfond står sentralt i aktsomhetsvurderingen. Det forventes at fondsforvaltere setter seg inn i regelverket som virksomheten er underlagt, og at arbeidet med etterlevelsen av hvitvaskingsregelverket gis nødvendig oppmerksomhet og tilførsel av ressurser. Finanstilsynet påpekte at Finanstilsynet over tid har påpekt viktigheten av innsats på antihvitvaskingsområdet, og at foretakene prioriterer dette arbeidet. Etter Finanstilsynets vurdering var styrets og ledelsens manglende oppfølging av hvitvaskingsloven uaktsom. Brudd kunne vært unngått dersom Foretaket hadde viet etterlevelsen av dette regelverket tilstrekkelig oppmerksomhet.

Som nevnt ovenfor la Finanstilsynet til grunn at overtredelsene skyldes manglende oppmerksomhet og ressursinnsats fra Foretakets side. Etter Finanstilsynets oppfatning økte disse forholdene Foretakets grad av skyld. På grunnlag av den grove svikten som var avdekket, og med henvisning til praksis på området, var det Finanstilsynets foreløpige vurdering at de avdekkede overtredelser var av slik art og omfang at overtredelsesgebyr skulle ilegges.

Det ble lagt til grunn at Foretaket hadde hatt kostnadsbesparelser ved den manglende etterlevelsen av regelverket, for eksempel ressursbruk knyttet til utarbeidelse, tilpasning og vedlikehold av rutineverk, etterlevelse og opplæring av ansatte.

Hensyntatt overtredelsenes art og omfang, Foretakets skyld og økonomiske evne, samt at det ble antatt at Foretaket hadde hatt besparelser knyttet til unnlåtelsen, mente Finanstilsynet etter en foreløpig vurdering at et overtredelsesgebyr skulle settes til 50 000 kroner.

Overtredelsesgebyret ble satt konservativt på bakgrunn av at Foretakets virksomhet er begrenset til å forvalte lukkede fond med begrenset likviditet. Foretakets størrelse og økonomiske evne ble også vurdert i denne forbindelse.

Det ble gjort oppmerksom på at fremtidige overtredelser av hvitvaskingsregelverket, herunder andre plikter enn de som var grunnlaget for overtredelsesgebyr i denne saken, ville kunne bli sanksjonert med høyere overtredelsesgebyr.

7.2. Foretakets tilsva

Foretaket anfører at det er av den oppfatning at det har hatt en konkret og virksomhetsinnrettet risikovurdering (om enn kortfattet i formen) og en risikobasert løpende oppfølging av investorer. Foretaket vil likevel foreta en full oppdatering av rutineverk og oppfølging, og vil også formalisere opplæringsprogrammet for Foretakets eneste ansatte. Foretaket anfører videre at det ikke er noen som har oppnådd fordeler som følge av Foretakets eventuelle overtredelser. Foretaket opplyser at det er heleid av den veldedige Stiftelsen Voxtra, og er involvert i virksomhet som skal fremme samfunnsøkonomiske verdier, bærekraftig utvikling og bidra til fattigdomsbekjempelse i Øst-Afrika. Ingen tredjeparter er påført tap som følge av Foretakets eventuelle overtredelser. Foretaket opplyser videre at Foretaket har samarbeidet fullt ut med Finanstilsynet i forbindelse med tematilsvaret og at det vil treffe en rekke tiltak basert på de forhold Finanstilsynet har påpekt.

7.3. Finanstilsynets konklusjon

Finanstilsynet kan ikke se at Foretakets anførsler om ileggelse av overtredelsesgebyr gir grunnlag for en endret vurdering.

Som det fremgår over er det Finanstilsynets vurdering at Foretaket har overtrådt kravene til virksomhetsinnrettet risikovurdering, kravene til å ha hensiktsmessige rutiner, kravene til oppfølging av kunder og kravene til opplæring av Foretakets ansatte. Finanstilsynet viser til det som er sagt over.

Finanstilsynet kan heller ikke se at Foretakets anførsel om at Foretakets virksomhet inngår i arbeidet til den ideelle Stiftelsen Voxtra gir grunnlag for en endret vurdering. Foretaket driver virksomhet som er underlagt kravene i hvitvaskingsloven, og Foretaket må dermed på lik linje med andre foretak som er underlagt loven sørge for å overholde kravene i loven.

Finanstilsynet kan ikke se at Foretakets anførsler om at ingen har oppnådd fordeler, eller blitt påført tap som følge av overtredelsene gir grunnlag for annen vurdering. Finanstilsynet viser til det som er sagt i forhåndsvarselet om at det må legges til grunn at Foretaket har hatt kostnadsbesparelser på å unnlate å oppfylle kravene i hvitvaskingsloven. Slik saken ligger an legger Finanstilsynet derfor begrenset vekt på det at øvrige parter ikke har vært skadelidende.

Når det gjelder størrelsen på gebyret har Finanstilsynet særlig sette hen til overtredelsens grovhet, graden av skyld, oppnådde besparelser og økonomisk evne.

Vedtak om ileggelse av overtredelsesgebyr

På bakgrunn av de forhold som er omtalt ovenfor ilegger Finanstilsynet Voxtra AS et overtredelsesgebyr på 50 000 kroner for overtredelse av hvitvaskingslovens krav til virksomhetsinnrettet risikovurdering og rutiner for å sikre at virksomheten håndterer identifisert

risiko knyttet til hvitvasking og terrorfinansiering, manglende løpende oppfølging av kunder for å avdekke hvitvasking og terrorfinansiering og manglende opplæring av ansatte. Hjemmelen er §§ 7, 8, 9 og 36 i lov om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering, jf. § 49, jf. § 50.

Dette vedtak kan påklages til Finansdepartementet, jf. forvaltningsloven §§ 28 flg. Klagen sendes Finanstilsynet. Frist for å klage er tre uker fra vedtaket er mottatt. Klagen skal nevne det vedtak det klages over, og hvilket resultat klager mener er det riktige. Klagen bør også nevne de grunner klager støtter seg til.

Overtredelsesgebyrer innkreves av Skatteetaten ved Statens innkrevingsentral. I tilfeller der vedtaket ikke påklages vil Statens innkrevingsentral sende krav om betaling umiddelbart etter klagefristens utløp. I tilfeller der vedtaket påklages, sendes kravet etter at klagen er avgjort av Finansdepartementet. Statens innkrevingsentralers frist for betaling er 3 uker etter faktura er sendt.

For Finanstilsynet

Anne Merethe Bellamy
direktør for markedstilsyn

Britt Hjellegjerde
seksjonssjef

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevne signaturer.